

Ruanda

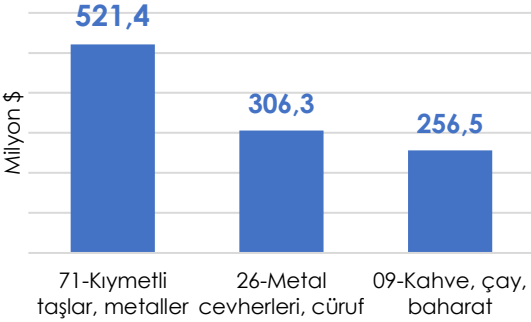
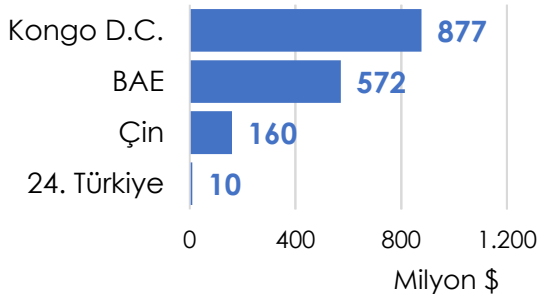
Ülke Bilgi Notu

RUANDA ÜLKE BİLGİ NOTU

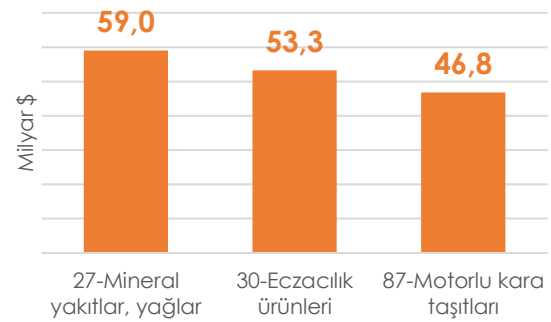
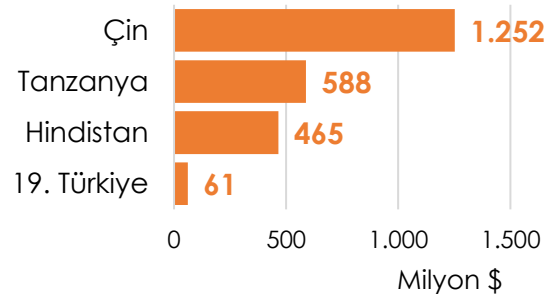

GSYH	16 milyar \$
GSYH BÜYÜME HIZI	%7,0
KİŞİ BAŞINA GSYH	1.130 \$
ENFLASYON	%7,0
İŞSİZLİK	%11,4
TİCARET ANLAŞMAMIZ	-

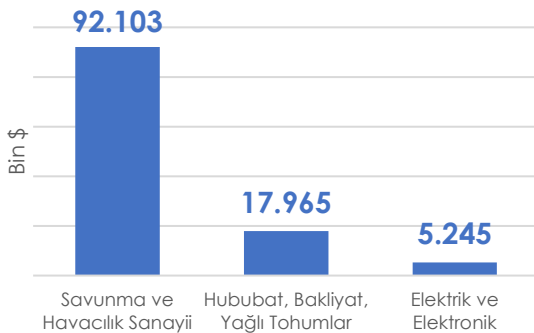
İHRACAT (2025) 2,2 Milyar \$

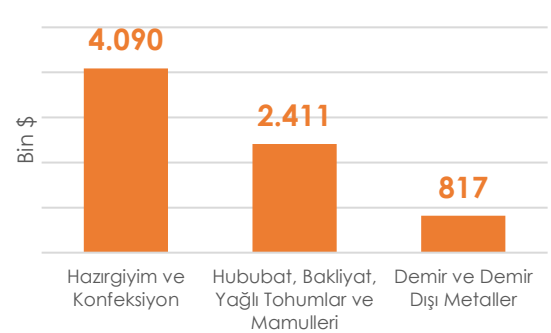
İTHALAT (2025) 5,4 Milyar \$

TÜRKİYE'NİN RUANDA'YA İHRACATI 81,6 Milyon \$ (2025)

TÜRKİYE'NİN RUANDA'DAN İTHALATI 7,5 Milyon \$ (2025)

I-GİRİŞ

Genel Görünüm

Resmi Adı	Ruanda Cumhuriyeti
Nüfus	14,2 milyon (IMF 2025)
Yüzölçümü	26.338 km ²
Dil	İngilizce, Fransızca ve Kinyarwanda
Başkent	Kigali
Para Birimi	Rwanda Frankı (1 TRY = 30,2 RWF)
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Paul Kagame
GSYİH	15,97 milyar \$ (IMF 2025)
Kişi Başına GSYİH	1.130 \$ (IMF 2025)
GSYİH Büyüme Hızı	%7,0 (IMF 2025)
Enflasyon Oranı	%7,0 (IMF 2025)
İşsizlik Oranı	%11,4 (Dünya Bankası 2025)
Toplam İhracat	2,2 milyar \$ (TradeMap 2025)
Toplam İthalat	5,4 milyar \$ (TradeMap 2025)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	81,6 milyon \$ (TÜİK 2025)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	7,5 milyon \$ (TÜİK 2025)
Türkiye ile Ticaret Anlaşması	-

Değerlendirme

Ruanda, Afrika kıtasının orta bölümünün doğu kısmında yer alan ve denize kıyısı bulunmayan bir ülkedir. Ülkenin sınır komşularını Uganda, Tanzanya, Burundi ve bir kısmı Kivu Gölü ile olmak üzere Kongo DC oluşturmaktadır. Ülke genel olarak derin vadilerle yer yer kesilmiş dağlık ve yaylalık bir ülkedir.

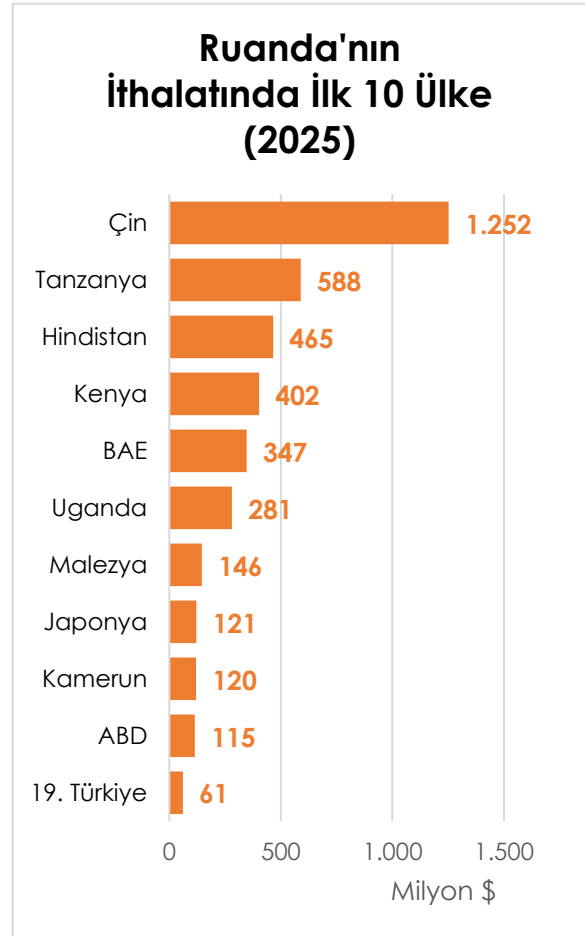
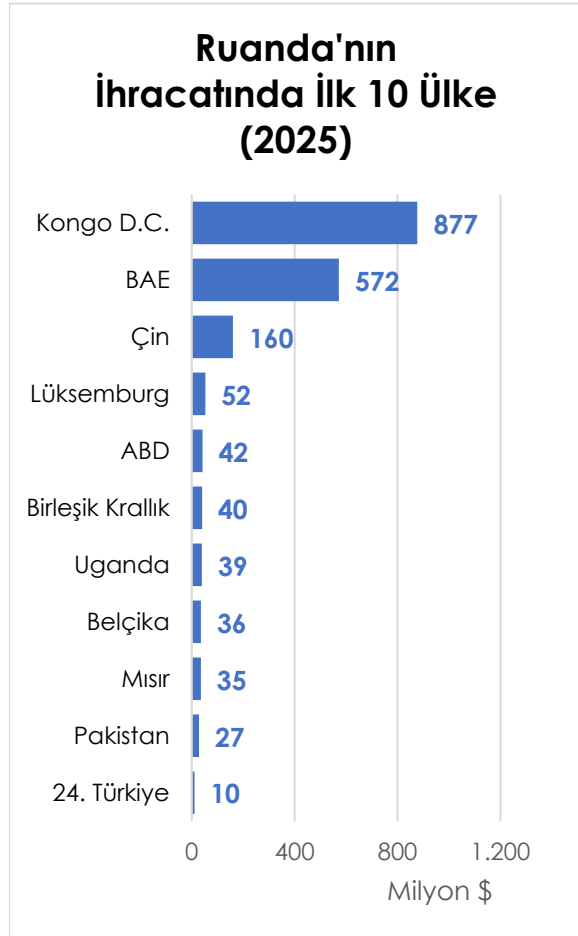
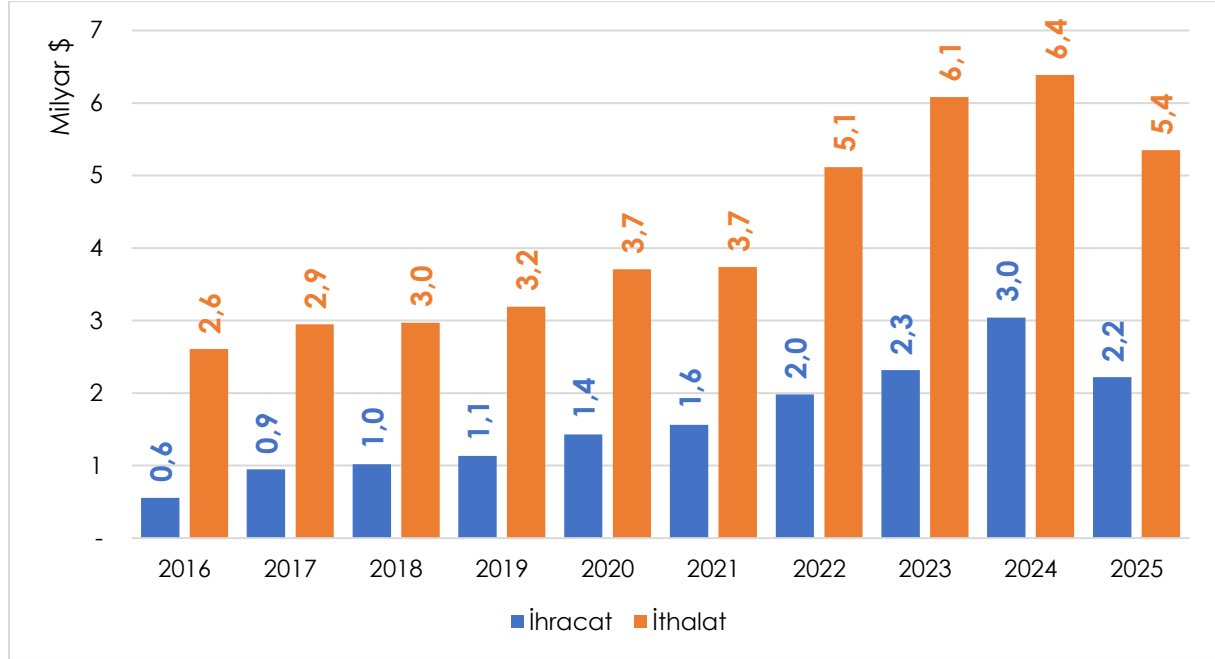
1 Ocak 2006 yılına kadar 12 idari yönetim bölgesinden oluşan ülkede, bu tarihte kabul edilen yeni idari yapılanma yasası ile idari yönetim bölgeleri beşe düşürülmüş ve merkezi yönetim yetkilerinin bölgesel yönetimler üzerinden gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Özellikle 1994 yılında yaşanan Ruanda soykırımı ile ilgili geçmişe bir son verebilmek adına ülke bayrağı, millî marşı yanı sıra bölgeler de yeniden düzenlenerek, etnik grupların bir bölgede çoğunluğu etmesinden ziyade karışık bir şekilde her bir ilde yaşaması planlanmış ve yeni idari yapılanmalarda sınırlar bu konuya özen gösterilerek çizilmiştir.

2024 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Ruanda, dünyada 176 ülke arasında 135. sıradadır. (The Heritage Foundation-2025)

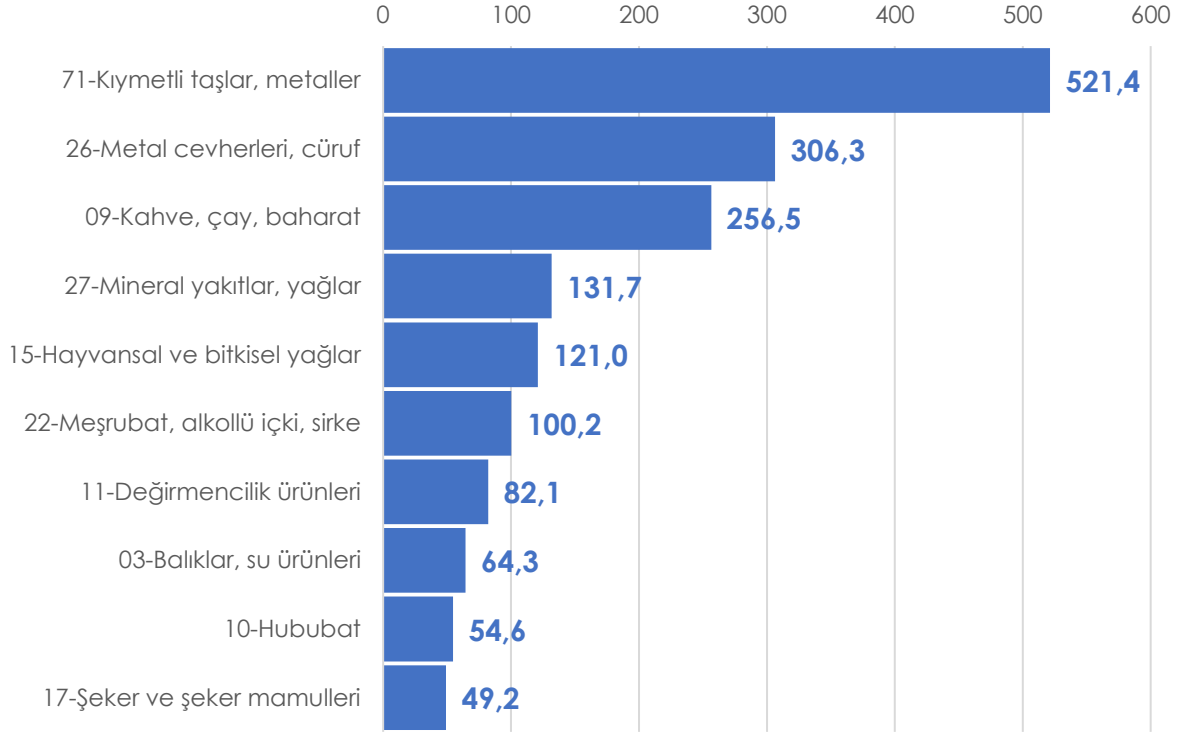
Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

II-RUANDA'NIN DIŞ TİCARETİ

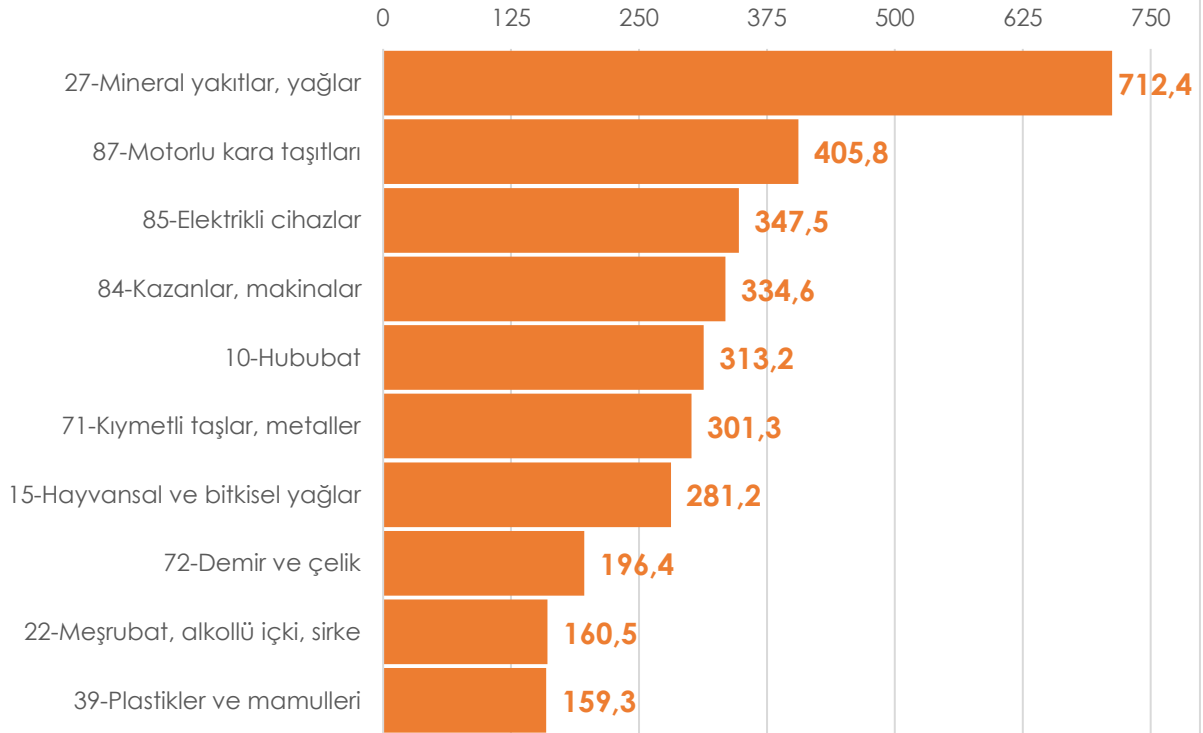
(TradeMap, 2016-2025)

Ruanda'nın İhracatında İlk 10 Ürün (2025, milyon \$)

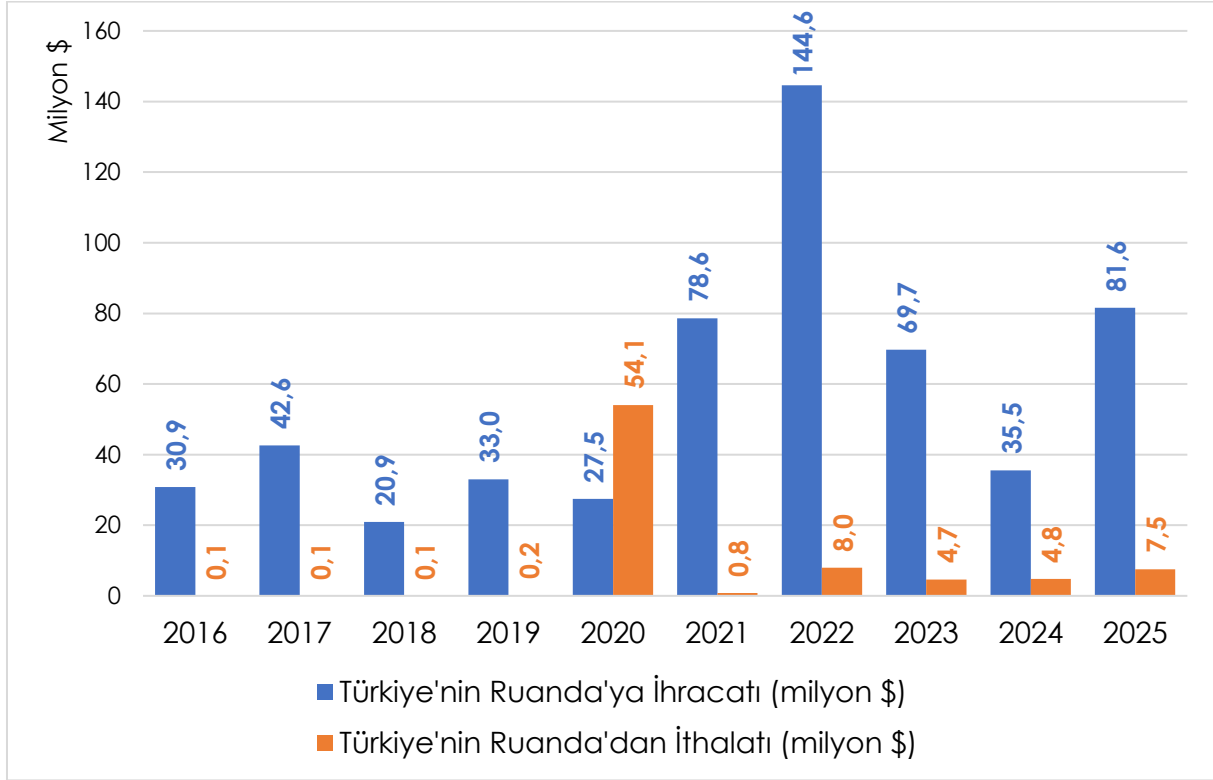

Ruanda'nın İthalatında İlk 10 Ürün (2025, milyon \$)

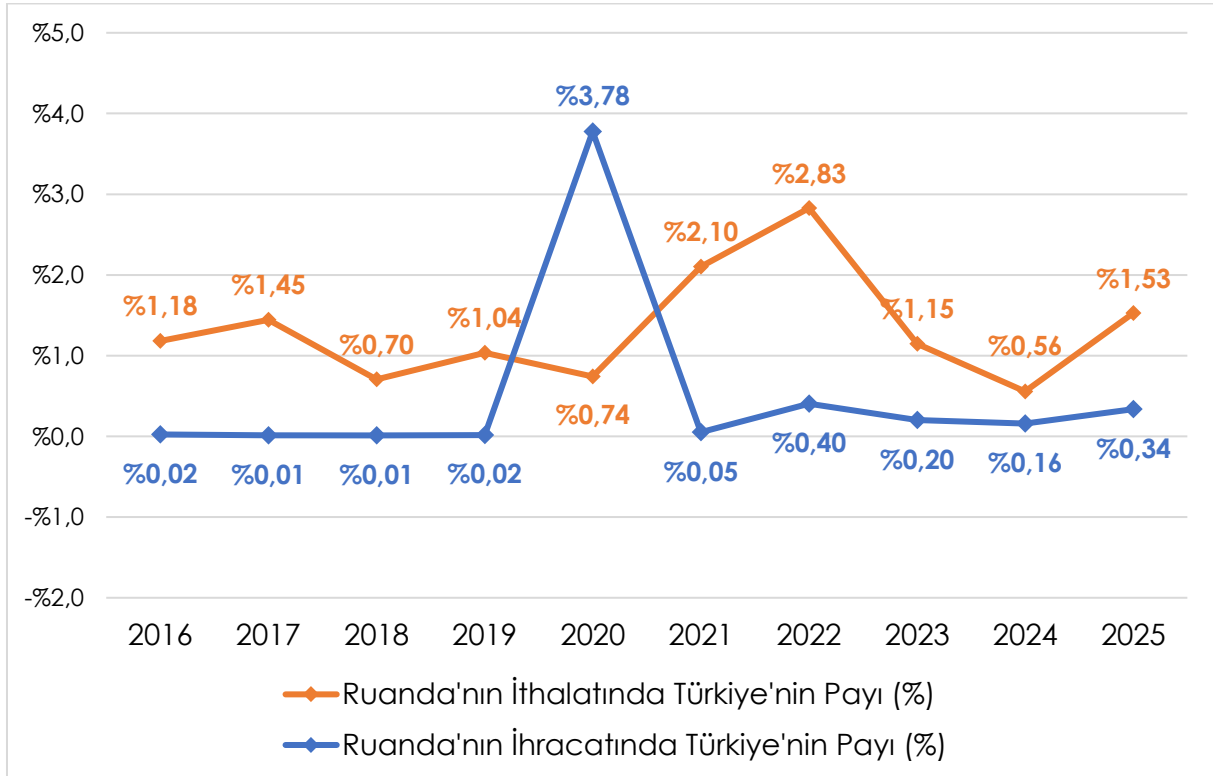

III-RUANDA-TÜRKİYE DIŞ TİCARETİ

Ruanda ile Karşılıklı Ticaretimiz

Ruanda'nın İthalat ve İhracatında Payımız

Ruanda'ya İhracatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	35.542	81.605	%129,6
TOPLAM (TİM)	34.674	128.919	%271,8
Savunma ve Havacılık Sanayii	18	92.103	-
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	13.603	17.965	%32,1
Elektrik ve Elektronik	5.352	5.245	-%2,0
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	3.353	3.634	%8,4
Makine ve Aksamları	2.418	2.144	-%11,3
Demir ve Demir Dışı Metaller	2.177	2.101	-%3,5
Deri ve Deri Mamulleri	983	1.935	%96,9
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	2.016	1.026	-%49,1
İklimlendirme Sanayii	1.719	872	-%49,3
Çelik	725	692	-%4,6
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	905	473	-%47,7
Halı	241	323	%34,3
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	711	128	-%82,0
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	30	79	-
Tekstil ve Hammaddeleri	83	60	-%27,1
Yaş Meyve ve Sebze	98	57	-%41,5
Madencilik Ürünleri	47	46	-
Mücevher	7	23	-
Otomotiv Endüstrisi	182	7	-%96,2
Kuru Meyve ve Mamulleri	1	4	-
Meyve Sebze Mamulleri	7	-	-%100,0
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-
Tütün	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

Ruanda'dan İthalatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Aralık Dönemi)

SEKTÖR	2024 (x1000\$)	2025 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	4.793	7.505	%56,6
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	3.404	4.090	%20,1
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1.376	2.411	%75,2
Demir ve Demir Dışı Metaller	-	817	-
İklimlendirme Sanayii	-	102	-
Elektrik ve Elektronik	5	84	-
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	5	1	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	3	-	-%100,0
Çelik	-	-	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Deri ve Deri Mamulleri	-	-	-
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Halı	-	-	-
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	-	-	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	-	-	-
Madencilik Ürünleri	-	-	-
Makine ve Aksamları	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Mücevher	-	-	-
Otomotiv Endüstrisi	-	-	-
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-
Tekstil ve Hammaddeleri	-	-	-
Tütün	-	-	-
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

Ruanda'ya İhracatımızda Sektörler (TİM, TÜİK, Ocak-Ağustos Dönemi)

SEKTÖR	2025 (x1000\$)	2026 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	28.738	44.325	%54,2
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	9.808	14.632	%49,2
Elektrik ve Elektronik	3.581	8.426	%135,3
Otomotiv Endüstrisi	5	5.127	-
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2.455	2.844	%15,8
Savunma ve Havacılık Sanayii	6.596	2.714	-%58,9
Demir ve Demir Dışı Metaller	1.264	2.281	%80,4
İklimlendirme Sanayii	718	1.988	%177,0
Deri ve Deri Mamulleri	161	1.816	%1.026
Makine ve Aksamları	1.699	1.534	-%9,7
Çelik	208	761	%265,5
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	730	515	-%29,4
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	276	315	%14,2
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	119	247	%107,5
Halı	259	235	-%9,3
Madencilik Ürünleri	17	178	-
Tekstil ve Hammaddeleri	17	141	-
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	26	16	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	13	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	4	4	-
Yaş Meyve ve Sebze	1	1	-
Mücevher	23	-	-%100,0
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-
Tütün	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

Ruanda'dan İthalatımızda Sektörler
(TİM, TÜİK, Ocak-Temmuz Dönemi)

SEKTÖR	2025 (x1000\$)	2026 (x1000\$)	Değişim %
TOPLAM (GTS)	4.629	2.101	-%54,6
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	2.988	1.119	-%62,6
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	636	983	%54,4
Demir ve Demir Dışı Metaller	817	-	-%100,0
İklimlendirme Sanayii	102	-	-%100,0
Elektrik ve Elektronik	84	-	-%100,0
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	1	-	-%100,0
Çelik	-	-	-
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	-	-	-
Deri ve Deri Mamulleri	-	-	-
Fındık ve Mamulleri	-	-	-
Gemi, Yat ve Hizmetleri	-	-	-
Halı	-	-	-
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	-	-	-
Kuru Meyve ve Mamulleri	-	-	-
Madencilik Ürünleri	-	-	-
Makine ve Aksamları	-	-	-
Meyve Sebze Mamulleri	-	-	-
Mücevher	-	-	-
Otomotiv Endüstrisi	-	-	-
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	-	-	-
Süs Bitkileri ve Mamulleri	-	-	-
Tekstil ve Hammaddeleri	-	-	-
Tütün	-	-	-
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-
Zeytin ve Zeytinyağı	-	-	-

IV-RUANDA'YA İHRACATTA POTANSİYEL

Ürün Grupları Bazında Potansiyeli Yüksek Ürünler

(Ticaret Bakanlığı, Kolay İhracat Platformu)

1	İlaç ve Kimya
290315	Etilen diklorür (ISO) (1,2 dikloroetan); doymuş
382549	Atık organik çözücüler (halojenlenmiş olanlar HARİÇ)
271390	Petrol yağlarının/bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları
290321	Vinil klorür (kloroetilen); doymamış
291823	Salisilik asitin diğer esterleri ve bunların tuzları

2	Demir-Çelik ve Metal
810790	Kadmiyumdan mamuller
820240	Adi metallerden zincir halinde olan testere ağızları
820160	Adi metallerden tarım, hayvancılık ve ormancılıkta kullanılan çift makasları, iki elle kullanılan budama makasları ve benzeri makaslar
911180	Saatlerin diğer zarfları
720840	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri; rulo halinde olmayan, sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, en $\geq$ 600 mm, üzeri kabartma motifli

3	Makine
950621	Rüzgar sörfleri
950730	Olta makaraları
845941	Metaller için diğer rayba tezgahları; nümerik kontrollü olanlar
950651	Tenis raketleri (fileli olsun olmasın)
950661	Tenis topları

4	Tarım Ürünleri ve Gıda Sanayi
020322	Domuzların kemikli but, kol ve bunların parçaları; dondurulmuş
020319	Domuzların diğer etleri; taze veya soğutulmuş
010599	Canlı diğer kümes hayvanları; ağırlık >185 gr
040819	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurta sarıları (kurutulmuş HARİÇ)
030313	Atlantik somonları (Salmo salar) ve Tuna somonları (Hucho hucho); dondurulmuş

5	Elektrik-Elektronik
852791	Harici bir güç kaynağı ile çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar; ses kayıt/kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan
902150	Kalp pilleri (pacemaker) (aksam, parça ve aksesuar hariç)
850660	Çinko-hava reaksiyonlu piller; primer (şarj edilemeyen)
854040	Tek renkli veri-grafik gösterge tüpleri ve fosfor ekran noktaları < 0.4 mm olan renkli veri-grafik gösterge tüpleri
854011	Televizyon alıcıları için katod ışınli renkli görüntü tüpleri [katod ışınli görüntü (video) monitör tüpleri dahil]

6	Plastik ve Kauçuk
961310	Tekrar doldurulamayan gazlı cep çakmakları
392114	Rejenere selülozdan levha, yaprak, film, folyo ve şerit (gözenekli)
401692	Yazı silme lastiği; sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan
961320	Doldurulabilen gazlı cep çakmakları
401320	Bisikletlerde kullanılanlar kauçuktan iç lastikler

7	Tekstil
530129	Keten; taranmış veya başka şekilde işlem görmüş, iplik haline getirilmemiş
590110	Zamk veya nişastalı maddelerle sıvanmış mensucat (kitap kapağı, vb. yerlerde kullanılan)
590190	Mühendis muşambası, şeffaf bezler, hazır tualler, şapkacılıkta kullanılan bukran, vb.
591140	Yağ presinde veya benzeri işlerde kullanılan filtre veya tasir torbaları (insan saçından olanlar dahil)
551442	Dokunmuş mensucat; devamsız poliester lifler ağırlıklı fakat < %85, 3'lü veya 4'lü dimi, pamukla karışık, m2 > 170gr, baskılı

8	Hazır Giyim
620729	Erkek/erkek çocuk için gece gömlekleri ve pijamalar; dokunabilir diğer maddelerden (örülmemiş veya kroşe olmayan)
610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)
611011	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler vb. eşya; yünden (örme veya kroşe)
630900	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya
630622	Çadırlar (geçici kanopiler ve benzeri eşya dahil); sentetik liflerden olanlar

9	Toprak, Cam ve Seramik
681011	Çimentodan, betondan veya suni taştan inşaat için bloklar ve levhalar
700320	Dökme/haddeden geçirilmiş diğer cam plaka; takviye edilmiş, absorblayıcı veya yansıtıcı bir tabakası olsun/olmasın, fakat başka şekilde işlenmemiş
701710	Eritilmiş kuvars veya eritilmiş silisten laboratuvar ve eczane eşyası ile sağlığı koruyucu eşya (taksimatlı veya ölçülü olsun olmasın)
681091	Çimentodan, betondan veya suni taştan inşaat mühendisliği ve bina yapımı için prefabrik yapı elemanları
680710	Asfalttan veya benzeri maddelerden eşya (petrol bitümeni veya taşkömürü zifti gibi); rulo halinde

10	Otomotiv
860630	Kendinden hareketli olmayan, yük taşımaya mahsus, kendinden boşaltma tertibatlı vagonlar
870290	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu diğer taşıtlar
870110	Tek akslı traktörler
860390	Kendinden hareketli diğer demiryolu veya tramvay vagonları
870120	Yarı römorklar için çekici traktörler (87.09 pozisyonuna giren traktörler hariç)

11	Madencilik ve Doğal Taşlar
251741	Mermerin granül, parçacık ve tozları
253020	Kieserit, epsomit (tabii magnezyum sülfatlar)
250900	Tebeşir
260900	Kalay cevherleri ve zenginleştirilmiş kalay cevherleri
251720	Cüruf, moloz veya diğer sanayi artıkları makadamı

12	İklimlendirme
732290	Demir/çelikten ısıtması elektrik olmayan, motorlu hava püskürtücülü veya vantilatörlü sıcak-soğuk hava jeneratör ve distribütörleri ve aksam-parçaları
840310	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)
903210	Termostatlar
680610	Cüruf yünü, kaya yünü ve benzeri mineral yünler (birbirleriyle karışımları dahil); kütle, yaprak veya rulo halinde
732211	Demir dökümden ısıtması elektrik olmayan merkezi ısıtmaya mahsus radyatörler ve aksam-parçaları

13	Deri, Ayakkabı, Saraciye
410330	Domuzların ham derileri
640312	Kayak ayakkabıları, kuzey disiplini kayak ayakkabıları ve kar sörfü için ayakkabılar; yüzü deriden, dış tabanı kauçuktan, plastikten veya köseleden
410210	Koyun ve kuzuların yünü alınmamış ham derileri
650610	Koruyucu başlıklar
670490	Diğer maddelerden peruk, sakal, kaşlar, kirpikler, perçemler, vb.

14	Mobilya
940530	Noel ağaçlarında kullanılan elektrikli aydınlatıcılar
940540	Elektrikli diğer aydınlatma cihazları
940140	Yatak haline getirilebilen oturmaya mahsus mobilyalar; kamp veya bahçede kullanılanlar HARIÇ
940410	Şilte mesnetleri
940130	Yüksekliği ayarlanabilen oturmaya mahsus döner koltuk ve sandalyeler

15	Halı
570220	Dokunmuş yer kaplamaları; Hindistan cevizi (koko) liflerinden, tufte veya floke edilmemiş
570410	Karolar; keçeden ve dokumaya elverişli diğer maddelerden, yüzeyi ≤ 0.3m ² , tufte veya floke edilmemiş
570291	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; yün veya ince hayvan kıllarından, hav yapısında olmayan, hazır eşya halinde olan, tufte veya floke edilmemiş
570232	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olmayan, tufte/floke edilmemiş
570250	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında olmayan, hazır eşya halinde olmayan, tufte veya floke edilmemiş

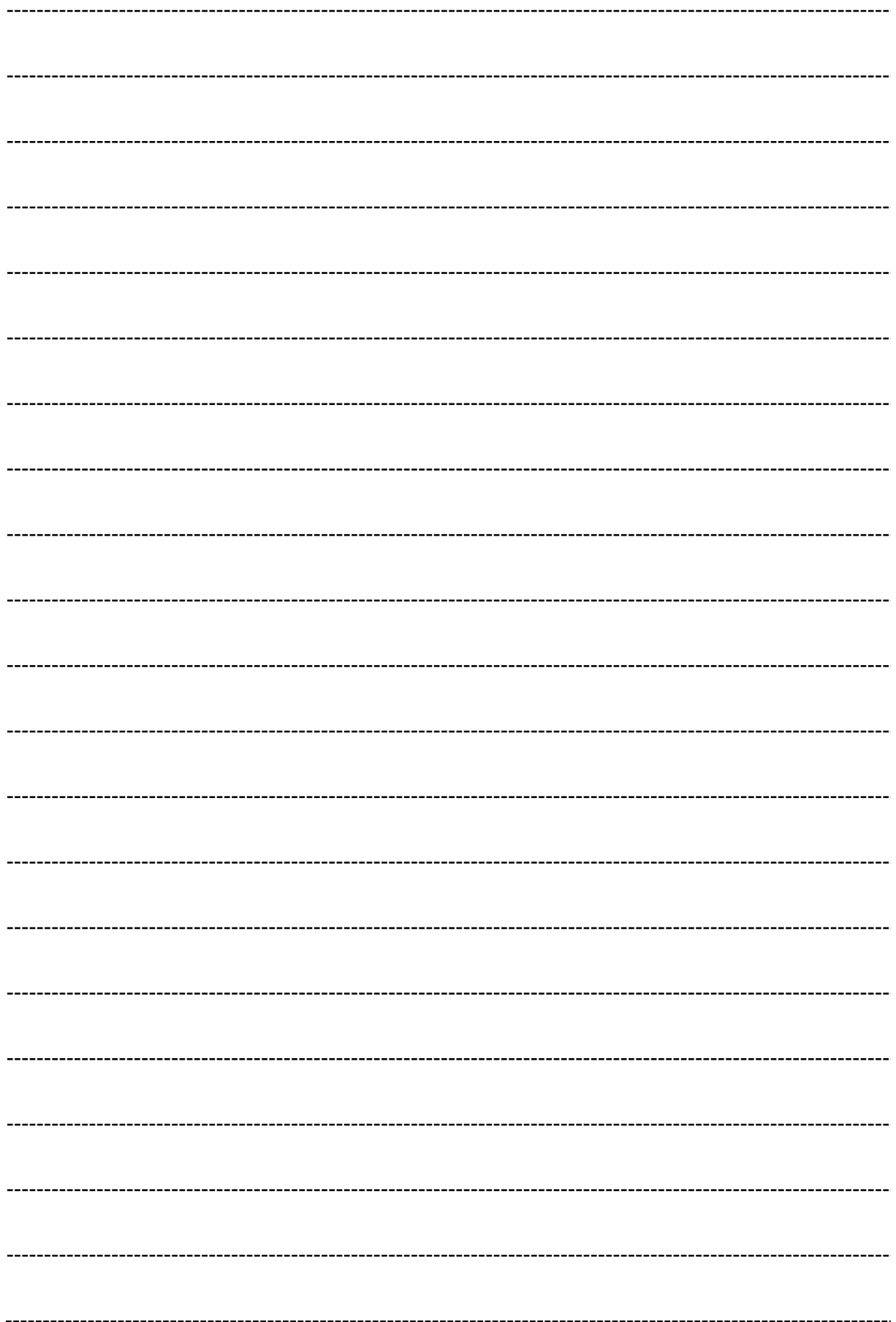
16	Mücevherat ve Kıymetli Taşlar
710900	Altın kaplamalı gümüşler veya adi metaller (işlenmemiş veya yarı işlenmiş)
710229	Diğer elmaslar (sanayide kullanılan)
710210	Elmaslar (tasnif edilmemiş olanlar)
711719	Adi metalden taklit diğer mücevherci eşyası; kıymetli metallerle kaplanmış olsun olmasın
710691	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil); işlenmemiş

17	Savunma, Havacılık ve Uzay
852610	Radar cihazları
852692	Uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz cihazları
840721	Deniz taşıtları için dıştan takma kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)
880330	Uçak ve helikopterlerin diğer aksam ve parçaları
901310	Silahlar için teleskopik dürbün, periskoplar, 84, 85, 90. fasıllardaki makina, alet, cihaz veya tertibatın aksam ve parçasını teşkil eden teleskoplar

Notlar

1. Bilgi notuna konu ülkenin dış ticaret verileri ile Türkiye'nin ilgili ülke ile karşılıklı ticaret verileri arasındaki uyumsuzluklar veri açıklama politikalarındaki farklılıklardan ve ülkelerin kamuoyu ile paylaşmadığı gizli verilerden kaynaklanmaktadır.
2. Ülkeye dair dış ticaret verilerinin kamuya açık paylaşılmadığı durumlarda partner ülkelerin dış ticaret verileri üzerinden hesaplamalar yapılmıştır. Bu nedenle ülke dış ticaretine ilişkin, veriler ülkenin resmi verileri ile farklılık gösterebilmektedir.
3. İhracat tutarı FOB bedeli üzerinden, ithalat tutarı ise CIF bedeli üzerinden hesaplanmaktadır.
4. Bu bilgi notu güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye İhracatçılar Meclisi bu notta yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Bu not ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İhracatçılar Meclisi hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

[illegible]

TİM **TÜRKİYE**
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

TİM Ekonomik Araştırmalar
www.tim.org.tr